

EDEBİYATTA ŞARAP RENKLERİ

PROF. DR. A. NACİ TOKMAK *

Öz

2013-2014 yıllarında, şiir zevkimi tatmin etmek için Mevlânâ'nın *Mesnevî*'si ile dîvânından gazeller okurken, dîvândan seçkiler yapıp Türkçe'ye çevirmeyi de düşünüyordum. Bu gazellerin çevirisini yaparken, Mevlânâ'nın gazellerinde şaraptan söz ettiği yerlerde, değişik renkli şaraplardan bahsettiğini görünce, bunları bir kenara kaydettim. Bu tespiti yaptıktan sonra, başka şairlerin de şarap için hangi renkleri kullandıklarını araştırmayı düşündüm. Önce Nizâmî'nin, tarafından yapılan *Leylâ İle Mecnun* çevirisinde, Nizâmî'nin kullandığı şarap renklerini tespit ettim. Ardından da Değerli bilim adamı ve dostum Prof. Dr. A. Atilla Şentürk tarafından oluşturulan Eski Türk Edebiyatı şiir bankasına başvurarak, Türk şairlerinin eserlerinin yer aldığı bu çalışmayı tarayarak, şairlerimiz için hangi renkleri kullandıklarını tespit ederek bu makaleyi hazırladım.

Anahtar Kelimeler: Edebiyatta Şarap Renkleri, Divan Şiiri, Şarap Renkleri.

ABSTRACT

To satisfy my pleasure of poetry i try to read Mevlana's *Mesnevi* and *Diwan* in the 2013 – 2014, then i was thinking to translate some selected poems of *Diwan*. In the time that i was translating this ghazals where the

* PROF. DR. ABDURRAHMAN NACİ TOKMAK, Yeditepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan (1998), Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden (2002) Emekli. Email: an-tokmak@yeditepe.edu.tr ve nacitokmak@gmail.com

wines mentioned in Mevlana's ghazals and the different colored wine used in the ghazals, I save them aside. After making this determination, I research the thought of another poet and what colors they use for wine. First of all in translation of *Leyli and Mecnun* by Nezami I've found that the wine color Nizâmî's use. Then, referring to the Old Turkish poetry banks by Prof. Dr. A. Atilla Şentürk and scanning the turkish poet poems and determining what colors they use wine for our poet. By collecting all of them I have prepared this article

Keywords: Wine colores in Literature, Poem of Diwan, Wine colores.

چکیده

در سالهای ۲۰۱۳-۲۰۱۴ در جهت ذوق شعری خویش غزلیاتی از مثنوی و دیوان مولوی می خواندم و در فکر ترجمه اشعار گزیده از دیوان نیز بودم. در حین ترجمه غزلیات در مقاطعی که مولوی از شراب بحث کرده، توضیحاتی در مورد شراب هایی به رنگهای مختلف می داد این ها را در گوشه ای یادداشت می کردم. در اثنا این تثبیت تحقیقاتی در این زمینه انجام دادم که شاعران دیگر چه رنگ شراب هایی را استفاده نموده اند. ابتدا در ترجمه لیلی و مجنون نظامی، رنگ شرابهایی که وی استفاده کرده است را تثبیت نمودم. بعد از آن نیز با مراجعه به بانک شعر ادبیات قدیم ترک که توسط پروفیسور دکتر آتلا شنترک تهیه شده است رنگ شرابهایی را که شاعران ترک در اشعارشان استفاده کرده اند را مورد بررسی قرار داده و این مقاله را نوشتم .

کلید واژه ها: رنگ شراب در ادبیات، شعر دیوانی، رنگ شراب

2013-2014 yıllarında, şiir zevkimi tatmin etmek için Mevlânâ'nın *Mesnevî'si* ile dîvânından gazeller okurken, dîvândan seçkiler yapıp Türkçe'ye çevirmeyi de düşünüyordum.

Gerek *Mesnevî*, gerekse *Dîvân-ı Kebîr* başucu kitaplarımdan bazılarıdır. *Dîvân-ı Kebîr*'i okurken dikkatimi çeken hususlardan biri, Mevlânâ'nın gazellerinde sık sık, "gitme", "yapma", "etme", "okuma", "uyuma", "çıkarma", "kıрма", "bakma", "boğuşma", "öğretme", "korkma" gibi olumsuz emirleri, "olmuyorsun", "gelmiyorsun", "oturmuyorsun", "etmediniz", "değilsiniz", "oturmuyorum", "bıkma-

dı”, “gitmiyor”, “sunmadı” gibi olumsuz çekimli fiillerle, **“yok”, “değil”, “ne bileyim”** gibi olumsuzluk bildiren kelimeleri şiirlerinde kâfiye veya redif olarak kullanmasıydı.

Ancak Mevlânâ'nın beyânı olumsuz olmakla beraber, merâmı olumluydu. Buradan hareketle O'nun bu tür gazellerini seçip, çevirisini yaptıktan sonra **“Olumsuz Söz, Olumlu Öz”** adını vermeyi düşündüğüm bir seçki/çeviri hazırlamayı düşünmüştüm.

Bu türden seksen dört gazel seçip çevirdim. Ancak bu kadar gazel, en fazla yüz sayfalık bir kitap olacağı için, *Dîvân-ı Kebîr*'i tekrar tarayıp, dört yüz civarında gazel seçerek onları da çevirmeye başladım. Bunlar arasından da iki yüz on dokuz gazeli çevirip, çalışmamı noktaladım.

Üç yüz üç gazelin çevirisinin yer aldığı ve **“Mevlânâ Celâleddîn Muhammed-i Rûmî'den Bir Demet Gül (Dîvân-ı Kebîr'den Seçme 303 Gazel)”** adını verdiğim bu kitabı iki bölüme ayırdım. Her iki bölümde de gazellerin sıralamasını, *Dîvân-ı Kebîr*'deki elifbâ sırasına göre yaptım.

Birinci bölüme **“Hikmet Pınarı”**, ikinci bölüme ise **“Olumsuz Söz, Olumlu Öz”** başlıklarını uygun olacağını düşündüm ve bu adları verdim. **“Hikmet Pınarı”** başlığı altında yer alan gazeller iki yüz on dokuz, **“Olumsuz Söz, Olumlu Öz”** başlığı altında yer alan gazeller seksen dört tanedir.

Bu gazellerin çevirisini yaparken, Mevlânâ'nın gazellerinde şaraptan söz ettiği yerlerde, değişik renkli şaraplardan bahsettiğini görünce, bunları bir kenara kaydettim.

Mevlânâ şaraplar için **altın rengi, kırmızı, la'l, gül, nar çiçeği, akik, erguvan** ve **kamış rengi** gibi renkler kullanmıştı. **Kırmızı, la'l, gül, akik** ve **erguvan renkleri** hemen hemen her şair tarafından kullanılırken, Mevlânâ'nın şarabı tavsif ederken **altın rengi, nar çiçeği** ve **kamış rengi** gibi renkleri kullanması dikkat çekiciydi.

Bu tespiti yaptıktan sonra, başka şairlerin de şarap için hangi renkleri kullandıklarını araştırmak farz oldu. Önce Nizâmî'nin, tarafından yapılan *Leylâ İle Mecnun* çevirisinde¹, Nizâmî'nin kullandığı şarap renklerini tespit ettim.

¹ Nizâmî-yi Gencevî, *Leylâ İle Mecnun*, Farsça'dan Çeviren: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, Say Yayınları, İstanbul 2013.

Daha sonra tarafımdan yayına hazırlanan *Dîvân-ı Nebâtî'*deki şarap renkleriyle ilgili beyitleri tespit ettim.²

Ardından da Değerli bilim adamı ve dostum Prof. Dr. A. Atilla Şentürk tarafından oluşturulan Eski Türk Edebiyatı şiir bankasına başvurarak, Türk şairlerinin eserlerinin yer aldığı bu çalışmayı tarayarak, şairlerimiz için hangi renkleri kullandıklarını tespit ederek bu makaleyi ortaya koyma imkânı buldum.

Prof. Dr. A. Atilla Şentürk'ün şiir bankasında yer alan eserler şunlardır:

Baki ve Ahi Divanları'ndan notlar
Fişler dosyasından aktarılanlar
Fatih Divanı, Kemal Edip Kürkçüoğlu
Hayâlî Bey Divanı, A.N. Tarlan, Halil Çeltik³
Necati Bey Divanı, A.N. Tarlan
Revânî Divanı
Âhî Divanı, Mustafa Kaçalın
Ahmedî Divanı, Yaşar Akdoğan⁴
Emrî Divanı, Yekta Saraç
Nazire Mec Selçuk
Nazire Mec Berrin-Bilal
Sehabî Divanı, Cemal Bayak
Sunî Divanı, Halil İbrahim
Yakinî Divanı, Ömer Zülfe
Cafer Çelebi Divanı, Fatma⁵

² Bu çalışmam henüz basılmadığı için *Dîvân*'ın İran'da basılmış olan nüshasını kaynak gösterdim. *Dîvân-ı Türki-yi Seyyid Ebu'l-Kâsım Nebâtî*, Tedvîn Eden: Hüseyin Muhammed-zâde Sadık, Tebrîz 1372 h.ş./1993 m.

³ Hâyâlî Bey'den alınan beyitlerin altında verilen rakamlardan birincisi gazel numarasını, ikinci rakam ise beyit numarasını göstermektedir.

⁴ Beyitlerin altında Ahmedî'den alınan beyitlerde romen rakamı (bazen birinci arabik rakam) gazel numarasını, sonraki rakam ise beyit numarasını göstermektedir.

Fuzûlî Divanı, Sibel Özer
Nef'î Divanı, Metin Akkuş
Hayretî Divanı, Mehmet Çavuşoğlu
Mesîhî Divanı, Mine Mengi
Mecmû'atü'n-nezâir, Ömer b. Mezîd⁶
Bâkî Divanı, Sabahattin Küçük
Nailî-i Kadîm, Haluk İpekten
Nedim Divanı, Abdülbaki Gölpınarlı
Seyyid Nesimi Divanı
Nevî Divanı, Mertol Tulum, Ali Tanyeri
Şeyh Galib Divanı
Şeyhî Divanı
Usûlî Divanı, Mustafa İsen
Zâtî Divanı, II. cilt öğrenci tezi
Adnî Divanı, Osman Kufacı
Aşkî Divanı, Nurcan Boşdurmaz
Kühûlahbâr, Mustafa İsen
Vahyî Divanı, Hakan Taş
Nevres Divanı
Ferhad-nâme
Lamii Çelebi, Nisabül Belagat, H. Ali Esir
Siham-ı Kazâ
İsmail Hakkı Bursevî, Ruhü'l-Mesnevî
Amrî Divanı
Ferâhu'r-rûh, Murat Karavelioglu
Pervane Bey Mecmuası, Ömer Zülfeden gelenler

⁵ Beyitlerin altında bu eser CÇD rumuzuyla gösterilmiş, örneğin: CÇD, g 139/6 kısaltması 139. Gazelin 6. Beytini göstermektedir.

⁶ Bu eser kaynak olarak (MNÖM) rumuzuyla gösterilmiştir.

Naşid Divanı

Şeyhülislâm Yahyâ

Zâfî Divanı beyitler, Vildan Şuşman Serdaroğlu

Taşlıcalı Yahyâ Divanı

Karamanlı Nizami Divanı

Mealî Divanı, Esmâ Şahin

Ahmed Paşa Divanı 2. kısım tamamlanmamış metin⁷

Bu taramalar ve tespitler sonucunda şairlerin, bazıları birbirinin aynı-
sı olmakla beraber kimi şairler o sıfatın Arapçasını, kimisi Farsçasını
kimisi de Türkçesini kullanmıştır. Bunlar renklerine göre tasnif edildiği
zaman şarap için kullanılan kelimelerin sayısı daha aza inecektir.

Örnelemek gerekirse;

Ahmer, al, hamrâ, kırmızı, surh ve surhâb sıfatlarının hepsi kırmızı
şarap için kullanılırken; altın rengi, asfar, kamış rengi beyaz şarap için;
gülçehre, gülfâm, gülgûn, gülreng gibi kelimeler hemen hemen aynı
renk için; gülnâr, nar kırmızı, nar çiçeği de aynı renk için; la'l, la'l-fâm,
la'l-gûn la'l renkli şarap için; lâlegûn ve lâlereng ise yine aynı renk, muh-
temelen kırmızı şarap için kullanılmıştır. Dolayısıyla birleştirme yapıldı-
ğı takdirde bu 28 rengi 13 olarak da tespit etmek mümkündür.

Ancak şairler değişik ifâdelerle anlatımlarını güçlendirmek ve renk-
lendirmek için değişik sıfatlar kullanmışlardır. "Fâm", "gûn", "çün" gibi
benzetme edatları kullanarak aynı rengi başka bir ifâdeyle beyân edip,
dil zenginliğinden yararlanmışlardır.

Şarap için kullanılan kelimeler ise; şarap, mey, bâde, ve hamr kelime-
leridir. Ancak yer yer, câm, kadeh, gibi bazı kelimeler, ifâde-i küll, irâde-
i cüz mantığıyla şarap anlamına kullanılmıştır. Bütün bu hususları göz
önünde bulundurarak, biz de onlara saygı için şarap renklerini 28 başlık
altında tasnif ettik.

Tespit edebildiğimiz bu 28 ayrı şarap rengi şunlardır:

⁷ Bu listeyi Prof. Dr. Atilla Şentürk'ün oluşturduğu Eski Türk Edebiyatı
Şiir Bankası'nın başında kaydedildiği şekliyle aynen naklediyorum.

1) Ahmer(A) *Kırmızı*, 2) Akik(A) renkli, 3) Al(T), 4) Altın(T) rengi, 5) Asfar(A) *Sarı*, 6) Benefşe(F) *Menekşe*, 7) Erguvan(F) renkli, 8) Gülçehre(F), 9) Gülfâm(F), 10) Gülgûn(F), 11) Gülnâr(F) *Nar çiçeği* renkli, 12) Gülren-gi(F), 13) Hamrâ(A) *Kırmızı*, 14) Hınâ(A) *Kıma* rengi, 15) Kamış(T) rengi, 16) Kırmızı(T), 17) La'l(A) renkli, 18) La'1(A)-fâm(F) 19) La'1(A)-gûn(F), 20) Lâlegûn(F)) 21) Lâlereng(F), 22) Nar(F) kırmızısı, 23) Nar(F)çiçeği(T) renkli, 24) Reyhanî(A), 25) Sefîd(F) *Beyaz*, 26) Surh(F) *Kırmızı*, 27) Sürhâb(F) *Kırmızı*, 28) Yâkût(A)-reng(F).⁸

Şarap için bu renkleri kullanan şairlerin örnek beyitleri:

1) Ahmer:

*Bûstânda gül gül olmuş lâlelerden çihresi,
Nûş ider rindâna beñzer kim mey-i ahmer çemen.*

Revânî, 3. Kasîde, 9. Beyit.

*Zâhidâ el elüñe verme meyi
Ki mey-i ahmerüñ agı yüzi yok*

Kemal, MN. 517. Nazîre, 4. Beyit.

*Saldı sahn-ı bûstâna bir zümür-rüd-gûn bisât
Sebzedede nûş itmege câm-ı mey-i ahmer çemen*

Üsküplü İshak Çelebi, 13. Kasîde, 3. Beyit.

*Dil ki her dem nûş ider hûn-âbe-i derd ü gamı
Rind-i dürd-âşâma beñzer kim mey-i ahmer çeker*

Sehâbî, 118. Gazel, 2. Beyit.

'Arz ider hûn-âbe-i dil dîde gûyâ mey-fürûş

⁸ Renklerin yanında parantez içinde gösterilen harflerden (A), o kelime-nin Arapça, (F) Farsça, (T) ise Türkçe olduğunu göstermektedir.

Halka şîşeyle şarâb-ı sâf-ı ahmer gösterür

Sehâbî, 124. Gazel, 4. Beyit.

Hezârân rû-siyehlik itdüm âhir

Yüz aklığın mey-i ahmerde buldum

Mesîhî, 155. Gazel, 7. Beyit.

Bezm-i hüsn içinde dâ'im mest-i nâz olmag için

Lebleri her lahzada câm-ı mey-i ahmer sunar

Necatî Beg Divanı, 184. Gazel, 2. Beyit.

Eyleyüp cayş-i hayâl-i leb-i dil-ber hâtem

Câm-ı zerrîn ile çeksün mey-i ahmer hâtem

Bâkî Dîvânı, 19. Kasîde, 39. Beyit.

Cemâlün ravzasındandır ki hâsil oldı Rızvâna

Tudagundan mey-i ahmer yanagundan gül-i sûrî

Nazîre-i Nâmûsî, MNÖM, LXXVIII. Nazîre, 6. Beyit.

Leblerün şevkında Hassân mey-perest ü mestdür

Meyli anun-çün müdâm anun mey-i ahmerdedür

Nazire-i Hassân, MNÖM, CCCXXIV. Nazire, 8. Beyit.

Tâ la'l-i lebüñ 'aksi dil-i sagara düşdi

'Uşşâk-ı cihân cümle mey-i ahmere düşdi

Adnî, 89. Gazel, Matla' beyti.

Toludur çeşm-i terüm hûn ile sâgar yirine

Dil ciger kanın içer bâde-i ahmer yirine

Sehâbî, 356. Gazel, matla' beyti.

2) Akik renkli:

باده بنوش مات شو جمله تن حیات شو

باده چون عقیق بین یاد عقیق کان مکن

*İç şarabı, geç kendinden, baştan ayağa hayat kesil,
Akik renkli şarâbı gör, akik madenini akla getirme.*

Bir Demet Gül, (2/50)

Dem-i seherde görür Nâ'îlî akîk-i meyin

Kemine cur'asını ahter-i Yemen mahmur

Nâîlî-i Kadîm, 47. Gazel, 5. Beyit.

3) Al:

Emrî kan ağladuğum bu ki cefâ taşı dilün

Şîşe-i bâdesin ufatdı dökildi mey-i âl

Emrî, 303. Gazel, 5. Beyit.

Çihre-i zerd ile meclisde mey-i al içmek

Bir marazdur bu ki 'ışk ehline olur sârî

Nev'î, 509. Gazel 3. Beyit.

Dil-i zârumuz mest nezzâresinden

Mey-i al-i pür-câm-ı Cemdür 'izârun

Vahyî, 164. Gazel, 3. Beyit.

Her gül mey-i âl ile pür-peymânedür Yahyâ bu gün

Gül devri kendin itmesün mey-hâre gönlüm neylesün

Dîvân-ı Yahyâ (Şeyhülislâm), s.239/2. Beyit.

Geldi gül gibi mey-i al ile sâkî gülerek
Şöyle gösterdi ki irişdi bahâr eyyâmı

Dîvân-ı Yahyâ (Şeyhülislâm), s.307/6. Beyit.

Öldürürse beni gam kıлмаğ için def'-i melâl
Elüme almayayın and içeyin bâde-i âl
Çalayın yire safâ sâgarını cür'a-misâl
Kanı ol gülbün-i gülzâr-ı letâfet Memi şâh

Hayretî, 23. Mersiye, 7. Bend.

Habbezâ Sâkî-nâme-i rengin
Neşve-cûyân-ı nazma bâde-i âl

Nedîm Dîvânı, 61 nolu kıt'a'nın 4. Beyti.

4) Altın rengi:

چون وقف کردستم پدر بر باددهای همچو زر
در غیر ساقی ننگرم وز امر ساقی نگذرم

Babam altın renkli şaraba vakfettiğinden beri beni,
Sâkîden başkasına bakmam, ne buyursa itaat ederim.

Bir Demet Gül, (164)

5) Asfar:

Topraga dökdi ne kim nakdi var-ısa zer ü sîm
Çünkü nûş itdi çemende mey-i asfer nergis

Ahmedî, XLV/2.

Gözleme sud u ziyânı sağlıgun ser-mâyedür

Zer ver ü la'l al ki hayrun bâde-i aşfardadur

Kıssa-hân-ı 'ışk, Nazire-i CCCXXXI, 4. Beyit.

6) Benefşe:

Tîr-i gam cânuma geçmişdi geçenden geçelüm

Dâs-ı sâgarla bu dem 'işret ekinin biçelüm

Serv ayagında güle karşı benefşe içelüm

Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çâk idelüm

CÇD, g. 139/6

7) Erguvan renkli:

چون سر عشق نیستت عقل مبر ز عاشقان

چشم خمار کم گشا روی به ارغوان مکن

Aşkla işin yoksa eğer, âşıkların aklını alma başından,

Mahmur gözle bakma, erguvan renği şaraba yönelme.

Bir Demet Gül, (2/51)

یاری ده، زندگانیم ده

ساقی، می ارغوانیم ده

Sâkî, erguvan renkli şaraptan ver bana,

Bana yardım et, yeniden hayat ver bana.

Leylâ İle Mecnun, s.75. 7. Beyit.

Bihîşt itdi sabâ çün gülsitânu

Sebük-rûh ol çeküp ritl-ı girânı

Ki nûş itmek şarâb-ı ergavânı

Kadîmî câdetidür Rûm İlinün

CÇD, g. 105/4

Bezm ol durur ki yâr ie mey sâkî cân ola
Cismimde kanım ana mey-i ergavân ola
Hayâlî, 101, 9. Gazel.

Bir tab vardur anda ki kân bagrını ezip
Döndürdi la'l-i nabı mey-i erguvâna tîğ
Necâtî Bey, 11. Kasîde, s.74, 7. Beyit.

Çün nev-bahâr-ı devlet-i Şâh-ı cihân ola
Hôrşîd-i bî-zevâl mey-i ergavân ola
Necatî Beg Divanı, 21. Gazel, 1. Beyit.

Gonca yatıkların yine alup kenârına
İçer güzeller ile mey-i ergavan gül
Revânî, 13. Kasîde, 5. Beyit.

Beni mihnet bucaklarında öldürür idi serbâ,
Eger olmasa ortada şarâb-ı erguvan âteş.
Revânî, 14. Kasîde, 29. Beyit.

Bezm-i çemende la'l-i lebün şevkına şehâ
Lâle elinde câm-ı mey-i ergavân tutar
Âhî, 18. Gazel, 4. Beyit.

Çün nev-bahâr-ı devlet-i Şâh-ı cihan ola
Hûrşîd-i bî-zevâl mey-i erguvân ola
Necatî Bey Divanı, 21. Gazel, 1. Beyit.

Şol rinde kim müdâm mey-i erguvân gerek

*Dâyim mücâvir-i ser-i kûy-ı muğân gerek
 Bir tâyir-i huçeste-kademdür hayâl-i yâr
 Ârâm-gâh-ı dîde aña âşiyân gerek
 Sâkî münevver olmaga zulmet-serây-ı dil
 Mey sun ki anda şem'-i mey-i erguvân gerek*

Sehâbî, 199. Gazel 1-3. Beyitler.

*Firâk bezmine âhumla kanlu yaşlarımı
 Sadâ-yı nâya mey-i ergavâna benzettüm*

Yakînî, 132. Gazel 3. Beyit.

*Ukbâda kevser istemesin rind-i mey-gede
 Dünyâda bes degil mi mey-i ergavân içer*

Fuzûlî, 77. Gazel, 3. Beyit.

*Gamdan halâs ister iseñ gel Necâtîye
 Dil cür'asını câm-ı mey-i ergavâna at*

Necatî Beg Divanı, 33. Gazel, makta' beyti.

*Kanuma bir kez acır iseñ hûn-bahâ yeter
 Nûş eyle tatlu tatlu mey-i ergavân gibi*

Necatî Beg Divanı, 577. Gazel, 4. Beyit.

*Mey-i dûşîneden Bâkî yine mahmura benzersin
 Elünjde turmayup câm-ı şarâb-ı erğavân ditrer*

Bâkî Dîvânı, 139. Gazel, 5. Beyit.

*Bâkî gamuñda hûn-ı ciger yutsa gûyiyâ
 Bezm-i safâda câm-ı mey-i erğavân çeker*

Bâkî Dîvânı, 154. Gazel, makta' beyti.

*Ey sâkinân-ı mey-gede tutman gönülde gam
Bezm-i safâda câm-ı mey-i ergavân tutuñ*

Bâkî Dîvânı, 281. Gazel, 2. Beyit.

*Bilmez cefâ-yı dehr ile kan yutdugum benüm
La'l-i lebün ki câm-ı mey-i ergavân çeker*

Nev'î, 94. Gazel, 6. Beyit.

*Vasf-ı cemîli öyle müferrih ki söylesem
Te'sîr eder dimâga mey-i erguvân gibi*

Ş.Gâlib, 13. Kasîde, 30. Beyit.

*Hayâl-i la'lün ile câm-ı hûn-i dil çekenün
Sirişki reşk-i mey-i ergavân-ı 'âlemdür*

Vahyî, 7. Kasîde, 21. Beyit.

*Ol dem kanı terâne-i bezmüm figân idi
Kanlu yaşum kadehde mey-i ergavân idi*

Amrî, 136. Gazel, matla' beyti.

*Gözüm kan dökmege oldı o la'l-i dil-sitân bâ'îs
Olur kan olmağa ekşer sarâb-ı erguvân bâ'îs*

Mânî, 6. Gazel, matla' beyti.

*Câm-ı hayâtın eyledi dest-i kazâ şikest
Kan saçıldı hâke mey-i ergavân gibi*

Mânî, Terkîb-i bend, 4. Bend, 4. Beyit.

8) Gülçehre:

*Mey-i gülçehre içmişsin yine ey gonca-leb benzer
Güzellenmişsin ey âfet kızarmış gül gül olmuşsun
Hayâlî, 302. Gazel, 8. Gazel.*

*Lebüñe inmek için düşer ayaklara şarâb
Bir denîdir mey-i gül-çihre neden nâzlanur
Necatî Beg Divanı, 109. Gazel, 7. Beyit.*

*Ey bâde-i gül-çihre müdâm al geyersin
Bu şîve nedür şâhid-i kâşâne degülseñ
Necatî Beg Divanı, 293. Gazel, 5. Beyit.*

9) Gülfâm:

*Kanlı yaşum bem-i hecründe mey-i gülfâm olur
Ana bu gönlüm sürâhî çeşm-i pürhûn câm olur
Revânî, 57. Gazel, Matla' beyti.*

*Râziyüz gerçi oruçdan içmişüz çok şerbeti
Kanı sôfi 'id kim anda mey-i gülfâm olur.
Revânî, 79. Gazel, 2. Beyit.*

*Ruhun 'aksi ile yaşum mey-i gül-fâma dönmişdür
İzün tozu ile çeşmüm mücevher câma dönmişdür
Emrî, 164. Gazel, matla' beyti.*

*Her kişi kim göresin lâle-ruh u gonca lebi
Komaz elden mey-i gül-fâm ile 'ıyş u tarabı
Şevkî, Nazîre-i Şevkî, matla' beyti.*

Devr-i güldür sun bize sâkî mey-i gül-fâmdan
Hâne-i târîk-i dil bulsun ziyâ ol câmdan
Sehâbî, 164. Gazel, matla' beyti.

Ferah bir vech ile kalbe mey-i gül-fâmdan geldi
Ki mahv oldı ne gam kim hâtra eyyâm
Sehâbî, 385. Gazel, matla' beyti.

Gül gül olsa ruhun öpsek lebi câmun emsek
Gele gül mevsimi 'îş-ı mey-i gül-fâm olsa
Yakînî, 175. Gazel, 5. Beyit.

Ey Fuzûlî bulmadım reng-i riyâdan bir safâ
N'ola ger meylim bu reng ile mey-i gül-fâmedir
Fuzûlî, 98. Gazel, makta' beyti.
Cihânda bulmadum yâr-ı muvâfik gamdan artuk ben
Gönül eglencesi bilmem mey-i gülfâmdan gayrı
Hayretî, 431. Gazel, 4. Beyit.

Künc-i mey-hâne ile gûşe-i gül-şen birdür
Sâkî-i lâle-izâr u mey-i gül-fâm olsa
Bâkî Dîvânı, 435. Gazel, 4. Beyit.

Bâkıyâ ayş-ı bahâr eyler idiük meclisde
Sâkî-i lâle-izâr u mey-i gül-fâm olsa
Bâkî Dîvânı, 460. Gazel, 5. Beyit.

La'lin ki hayâl-i mey-i gülfâm ederiz biz

Âyîne-i hûrşîdi alıp cam ederiz biz

Nâilî-i Kadîm, 163. Beyit, matla' beyti.

Açar bir nesne yok gönlüm mey-i gül-fâmdan gayrı

Dil-i gamgînüme mahrem bulunmaz camdan gayrı

Nev'î, 515. Gazel, Matla' beyti.

Selsebîlün 'aynıdur şôfi mey-i gül-fâmumuz

Yiyidür kandîl-i 'Arş olursa şâfi cânımız

Zâtî, 566. Gazel, matla' beyti.

Dûrî-i la'l-i yâr ile dil künc-i 'ışkda

Bir bâde-h^vârdur mey-i gül-fâmdan cüdâ

Vahyî, 3. Gazel, 2. Beyit.

O meh kim çihre-i hûy-kerdesin evreng göstermiş

Mey-i gül-fâm ile ruhsârını yek-reng göstermiş

Vahyî, 135. Gazel, matla' beyti.

Çekildim bezm-i 'işretten usandım câmdan gayrı

Ferâgat eyledim sâkî mey-i gül-fâmdan gayrı

Nevres, 140. Gazel, matla' beyti.

Hat-ı anber-sirişt-i yâr vîrsün özge keyfiyyet

Mey-i gülfâmı la`l-i nâbı miskiyyü'l-hitâm olsun

Dîvân-ı Yahyâ (Şeyhülislâm),s.226, 3. Beyit.

Seherî bâde-i gül-reng bulaşmış yârân

Sâkiyâ gel görelüm biz de mey-i gülfâmı

Dîvân-ı Yahyâ (Şeyhülislâm), s.308, 1. Beyit.

Ne hâletdür bu ki olur yir ü bergi

Mey-i gül-fâmı ferruh câmı ferruh

Hüdâyî, 26. Gazel, 2. Beyit.

Eylerti 'aks-i rûy-i dil-ârâm seyrini

Zâhid ger itse bâde-i gül-fâm seyrini

Sehâbî, 378. Gazel, matla' beyti.

Ser-mestem ü destümde tolu câm henûz

Başda heves-i bâde-i gül-fâm henûz

Sâkî baña rez duhterini 'akd ideli

Dûşîze idi mâder-i eyyâm henûz

Sehâbî, 17 nolu rubâî.

Gam degül dâyim sifâl-i hâk olursa câmumuz

Tek müdâm olmasun eksük bâde-i gül-fâmumuz

Hayretî, 133. Gazel, matla' beyti.

Bâde-i la'lüne hemşîre sarâb-ı gül-fâm

Zülf-i müşgîn-i semen-sâña birâder sünbü

Bâkî Dîvânı, s.65, 24. Kasîde, 34. Beyit.

10) Gülgûn:

به پیش آر سغراق گلگون من

ندانم که باده است یا خون من

Gül renkli şarap testisini getir yanuma benim,

Bilmiyorum şarap mı yoksa kanım mı o benim?

Bir Demet Gül, (172)

Hemişé bâde-yé gülgûn heyât-é tâzédîr rûha,

Xusûsen indi kim vaqt-é gül ü fasl-é behâr olmuş.

Dîvân-ı Nebâtî, s.35, beyt: 17.

Getir sâqî méy-é gülgûn, bu bezmi bir bahâr éyle.

O câm-é la'lfâm ile bu xâmi bir xumâr éyle.

Dîvân-ı Nebâtî, s. 135, beyt 1.

Kâse kâse nice zehrin içelim gerdûnun

Bize tiryâkini sun sâkî mey-i gül-gûnun

Hayâlî 241, 8. Gazel.

Çün kadeh urdı gümüşden na'l gülgûn-ı meye

Sâkiyâ meydan senüñ sensin bu gün çâbuk-süvâr

Revânî, 33. Kasîde, 11. Beyit.

Bugün ki fursatı var nûş it mey-i gül-gûn

Ki yarına komaya işini her ki çâkildür

Ahmedî, XLIII/12.

Görgil ki ne demdür ey nedim iç mey-i gül-gûn

Kim bir dem anı içmeyenüñ işi nedemdür

Ahmedî, 264/5.

Mey-i gülgûn elüñe al ki güller

Müzeyyen eyleyüpdür sebze-zârı

Cem Sultan, Nazîre-i Cem, 3. Beyit.

Nazar kılañ ruh-ı dilberde la'l-i meygûna

Tahassür itmese olmaz şarâb-ı gülgûna

Üsküplü İshak Çelebi, 269. Gazel, matla' beyti.

Sâkıyâ la'l-i lebünden diledümse bûse

Başa incinme ki oldu mey-i gül-gûn bâ'is

Şehâbî, 41. Gazel, 3. Beyit.

Hûn-i dilden gâh pürdür gâh hâlî çeşmümüz

Şöhret-i câm-ı mey-i gül-gûne bâ'is Cem'lerüz

Şehâbî, 155. Gazel 2. Beyit.

Hecründe gözüm lâle-sıfat hûn ile toldı

Sâkî yine câmum mey-i gül-gûn ile toldı

Şehâbî, 391. Gazel, matla' beyti.

Terk ide mi hiç ayagını mey-i gülgûnun

Yandum ol pençe-i hurşîdüñ elinden yandum

Sun'î, 87. Gazel, 2. Beyit.

Ey Husrev-i hûbân seni arayı arayı

Kan derleyüben çıkdı ayaktan mey-i gülgûn

Sun'î, 131. Gazel 2. Beyit.

Döne döne devr idüp ey sâki ayaktan çıkar

Bu mey-i gülgûn yine huşyâr ayagın almaga

Sun'î, 169. Gazel, 9. Beyit.

'Aklını ugrılayub râzın kişiye söyledür
Görmedüm 'âlemde bir kimse mey-i gül-gûn gibi
Cafer Çelebi, 239. Gazel, 2. Beyit.

Kıldı benden ref' teklif-i namâzı mestlik
Saldı Hak bir neş'e-i câm-i mey-i gül-gûn başa
Fuzûlî, 13. Gazel, 2. Beyit.

Mey-i gül-gûnda değil nergis-i mestin aksi
Kadeh olmuş göz açıp âşık-i dîdâr saña
Fuzûlî, 20. Gazel, 3. Beyit.

Ârızın gül gül ediptir mey-i gül-gûn tâbı
Veh ki bir gülden açılmış nice gül-zâr saña
Fuzûlî, 20. Gazel, 4. Beyit.

Mey-i gül-gûnu dediñ akla ziyandır zâhid
Bu mudur akl ki terk-i mey-i gül-gûn ettiñ
Fuzûlî, 167. Gazel, 2. Beyit.

Dahı Cemşîdi yâd eyler gözinden kan döker meclis
Mey-i gül-gûn sirişki câm çeşm-i hûn-feşânıdır
Bâkî Dîvânı, 54. Gazel, 2. Beyit.

Seyr-i bâg-ı bezme gel câm-ı mey-i gül-gûna bak
Gül-şen-i cennetde açılmış gül-i bî-hârı gör
Bâkî Dîvânı, 71. Gazer, 4. Beyit.

Sâcid-i sâkî ile câm-ı mey-i gül-gûna bak

Bir gül-i sîr-âbdur gûyâ nihâl üstindedür
Bâkî Dîvânı, 124. Gazel, 3. Beyit.

Eşk-i hasret yüzümüz âl ider andukça lebin
Mey-i gül-gûn içerüz beñzümüze kan getirür
Bâkî Dîvânı, 131. Gazel, 4. Beyit.

Mey-i gül-gûn içelüm bârî hakîmâne biraz
Behre-mend eyler idi bûs-ı lebünden cânu
Bâkî Dîvânı, 205. Gazel, 3. Beyit.

O la'l-i nâb için hün-âb akıtma
Mey-i gül-gûnı hoş gördüm bu demdür
Bâkî Dîvânı, 147. Gazel, 3. Beyit.

Sanma şeb-dîz ile bir âh-ı seher-gâhların
Mey-i gül-gûn olur olursa ayakdaşları
Bâkî Dîvânı, 383. Gazel, 4. Beyit.

Gel ey sîmîn-beden sâkî bana sun câm-ı sahbâyı
K'açıldı revnakı geldi mey-i gül-gûn-ı hûmmârın
Nesîmî, 221. Gazel, 7. Beyit.

Nev'iyâ la'l-i lebinden utanup derledi kan
Degül âvâreler üstinde mey-i gül-gûnunu
Nev'î, 233. Gazel, 5. Beyit.

Bagrumı hün idüp eşküm mey-i gül-gûn itdün
Yeter itdün bize bu rengi be hey kan idici

Nev'î, 486. Gazel, 2. Beyit.

*Zâtî'yâ 'ârızî gâyetde güzeldür yârın
Mey-i gül-gûn ile ger gül gül ola dahi güzel*

Zâtî, 851. Gazel, 5. Beyit.

*Rehne çekdün mey-i gül-gûne yine destârı
Rindler içre Riyâzî baş açuk fâsıksun*

Riyâzî, Künhü'l-ahbâr, Tezkire kısmı, Riyâzî maddesi.

*Vakt-i gül sâkî-i gül-ruh gül gibi tab'-ı latîf
Senden ey Yahyâ mey-i gül-gûna istignâ `aceb*

Dîvân-ı Yahyâ (Şeyhülislâm), s.96, 6. Beyit.

*Gel iy serv-i semen-ber sun elüme bâde-i gül-gûn
Bugün kim lâle vü nergis biri birinedür tev'em*

Ahmedî, LXII/9

*Gel ki gül-gûn bâdeden bir kaç kadeh nûş idelüm
Kim benefşe kohusından hoş mu'attardur meşâm*

Ahmedî, 447/5.

*Bâdenün gül-gûn kümeytin sâkıyâ meydâna sal
Kim sipâh-ı hecr ile gönüm mesâf ister mesâf*

Sehâbî, 193. Gazel, 3. Beyit.

*Meydân içinde bâde-i gül-gûna göz diküp
Baş koşmasun hevâya igen baş açup habâb*

Yakînî, 11. Gazel, 6. Beyit.

*Hevesim bâde-i gül-gûna bu ümmîd iledir
Kim olam mest tutam dâmen-i dil-ber güstâh
Fuzûlî, 59. Gazel, 6. Beyit.*

*El safâ câmını aldıkca ele reşk ile ben
Hûn-ı dil nûş ederim bâde-i gülgûna bedel
Nefî, 53. Kasîde, 5. Beyit.*

*Çâre bulmaga meded olmadı çün derd ü gama
Tâlib-i bâde-i gülgûn u şifâsâz olduk
Hayreti, 190. Gazel, 4. Beyit.*

*Yâd-ı lebünle gitse gam-ı Hayretî ne tan
Dâfi' durur çü bâde-i gülgûn melâlini
Hayretî, 459. Gazel, 5. Beyit.*

*Bu gam eyyâmında sâkî bizi hûş-hâl eyledüñ
Rûzigâra bâde-i gül-gûn ile âl eyledüñ
Necatî Beg Divanı, 294. Gazel, matla' beyti.*

*Ne hengâm-ı safâ-yı 'işret-i mü'l gibi bir dem var
Ne sâz-ı mutrib-âsâ cân-fezâ-yı mürde-i gam var
Ne mânend-i hayâl-i yâr bezm-i dilde mahrem var
Ne câm-ı bâde-i gül-gûna beşzer yâr-ı hem-dem var
Ne sadr-ı gûşe-i mey-hâne gibi cây-ı hurrem var
Bâkî Dîvânı, s.100. Muhammes, 1. Bend.*

*Sâkıyâ gül-güne-veş gel bâde-i gül-gûnı sür
Lâle-reng olsun kızarsun ol iki ruhsâreler*

Bâkî Dîvânı, 59. Gazel, 5. Beyit.

*Meylüm cihanda bâde-i gül-günâdur benim
Ma'cûn olursa bârî leb-i dil-ber isterin*

Bâkî Dîvânı, 386. Gazel, 6. Beyit.

*Tutsa câm-ı bâde-i gül-gûnı verd-i ter gibi
Sa'id-i sâkî olur şâh-ı gül-i ahmer gibi*

Bâkî Dîvânı, 499. Gezel, Matla' beyti.

*Sâkıyâ kalmaz imiş çünkü bu sohbet bâkî
Mey-i gül-gûn içelüm bâde-i cennet bâkî*

Bâkî Dîvânı, 525. Gazel, matla' beyti.

*Bâde-i gül-gûn gerek destinde çün la'l-i müzâb
Yohsa sâkînin ayagında hınâ lâzım degil*

Ş. Gâlib, 193. Gazel, 10. Beyit.

*Şeker-hand-i nigâra lü'lü-yi meknûn reşk eyler
O la'l-i can-fezâyâ bâde-i gül-gûn reşk eyler*

Vahyî, 60 gazel, matla' beyti.

*Düşerse bûs-ı leb-i lutfi fikri 'uşşâka
Kesâd-gîr ola bâzâr-ı bâde-i gül-gun*

Vahyî, 211. Gazal, 4. Beyit.

11) Gülnâr renkli:

*Sen gét öz kârına éy zâhid-é bed kîş ké men,
Tâlib-é câm-é Cem ü bâde-yé gülnâr olubam.*

Dîvân-ı Nebâtî, s. 108, beyt 5.

12) Gültreng:

*Dolduysa sâkiyâ mey-i gül-reng ile kabak
Seyr edelim diyâr-ı neşâtı ayak ayak
Hayâlî, 231, 10. Gazel.*

*Şafak u mâhın işârâtı budur kim demidir
Elüne sâgar-ı zerrinle mey-i gül-reng al
Necatî Beg Divanı, 16. Kaside, 10, beyit.*

*Bir al tûtîdür mey-i gül-reng-i pür-safâ
Olmış durur Revânî aña âşîyan kadeh
Revânî, 37. Gazel, 7. Beyit.*

*Hevâ müşg-i Hitâ oldı eger sen
Mey-i gül-rengi itsen hatâdur
Ahmedî, XXX/10*

*Bilür misin bu bî-hâsıl cihândan ne-durur hâsıl
Mey-i gül-rengi nûş idüp oturmah yâr-ıla bir dem
Ahmedî, LXII/12.*

*Mey-i gül-rengi nûş eyle anı yâd itme ki itmişdür
Çemende sebzenüñ rengin hazân yili za'ferânî
Ahmedî, LXXI, 9.*

*Lebleri 'aksi gözümde gitmesün ey lâle-ruh
Hûb olur tolsa mey-i gül-reng ile câm-ı zücâc*

Şehdî, Nazîre-i Şehdî, 2. Beyit.

İntizâr-i mey-i gül-reng ile bayram ayına

Baka baka inecektir gözümüze kara su

Fuzûlî, 239. Gazel, 8. Beyit.

Tutarken câmu nâşî gelse tâc ü günbed altında

Mey-i gül-rengi pinhân eyle ey sofî habâb-âsâ

Bâkî Dîvânı, 2. Gazel, 7. Beyit.

Sâgar-ı la'l-i leb-i cân-bahş-ı dil-ber devridür

Döndi ey cân-ı mey-i gül-reng devrânun senün

Bâkî Dîvânı, 267. Gazel, 4. Beyit.

Aks-i gül-i renginin düşdi mey-i gül-renge

Sâgar dedi ene'l-hak mey şûr u şere düşdi

Nesîmî, 410. Gazel, 9. Beyit.

Mey-i gül-rengi nüş eyle anı anma ki etmişdür

Çemende sebzenün rengin hazân yeli za'ferânî

Ahmedî, 1. Kasîde, 20. Beyit.

O1 gözi nergis elinden al mey-i gül-rengi kim

Cân dimâgını mu'attar ede reyhâniyyeti

Ahmedî, 630. Gazel, 4. Mısra'.

Te'sîr-i serd-i mihrî-i sâkîyle meclisin

Oldu akîk-i yah mey-i gül-rengi hod-be-hod

Ş. Gâlib, 37. Gazel, 7. Beyit.

*Camdır kandîl-i gülreng-i şebistân-ı visâl
Bûsenin yâkût mey-i gülreng-i şeftâlûsudur
Ş. Gâlib, 52. Gazel, 3. Beyit.*

*Leb-i la'li bana nukl olduğunu nakl etsem
Mey-i gül-reng ile câm-ı Cemîn ağzı sulanır
Ş. Gâlib, 73. Gazel, 2. Beyit.*

*Niçün ma'nâ-yı rengîn lafzı âteşlendirir bilmem
Surâhîyi mey-i gül-reng ser-keşlendirir bilmem
Ş. Gâlib, 2209. Gazel, Matla' beyti.*

*Seherî bâde-i gül-renge bulaşmış yârân
Sâkiyâ gel görelüm biz de mey-i gülfâmı
Dîvân-ı Yahyâ (Şeyhülislâm), s.308, 1. Beyit.*

*Kurulmuş idi felek hargehinde sohbet-i hâs
Nücûm nukl ü şafak anda bâde-i gül-reng
Hayâlî, 7. Kasîde, 5. Beyit.*

*Her nefes ney hemdem-i feryâd ü zârımdır benim
Bâde-i gül rengi anma eski yârımdır benim
Hayâlî, 39. Gazel, matla' beyti.*

*Ey Hayâlî eşk-i hûnînimle hemdemdir müdâm
Anun için bâde-i gül-renge meyyâlem bu gün
Hayâlî, 65. Gazel, 5. Beyit.*

Yine nergis gibi gülşende gözün fikriyle

İçelüm bâde-i gül-reng olalum mest ü harâb
Âhî, 12. Gazel, 2. Beyit.

Gerçi şimdi ramazân korhusı komaz bizi kim
İçevüz bâde-i gül-rengi ne ekser ne ekal
Ahmedî, LIV/11.

‘Ömr bâğın bâde-i gül-reng-ile âbâd kıl
Kim gül-istânı kılıp-durur bihişt-âbâd bâd
Ahmedî, 123/2.

Sâkiyâ bâde-i gül-reng içelüm didüğüne
Ehl-i diller be ne rengîn bu ma’nâ didiler
Nazmî, 347. Nazîre-yi Nazmî, 4. Beyit.

İdelüm ‘iyy ü çemen serv-i dilârâlar ile
İçelüm bâde-i gül reng-i semen-sâlar ile
Hıfzî, Nazîre-yi Hıfzî, 5. Beyit.

Hoşdur çemende bâde-i gül-reng dem-be-dem
Zerrîn kadehde büt-i sîmîn-‘izâr ile
Mâtemî, Nazîre-yi Mâtemî, 3. Beyit.

Hükm-i feyzin eder ol mertebe cârî ki döner
Şîşe-i bâde-i gül-renge habâb-ı tesnîm
Nef’î, 7. Kasîde, 52. Beyit.

Câm-ı zerrîni tolu bâde-i gül-reng itmiş
Gül-i ra’nâ seheri kılmag için def’-i humâr

Bâkî Dîvânı, 18. Kasîde, 21. Beyit.

Metâ'-ı bâde-i gül-reng şimdi ayakda

Kumâş-ı zühhd ü riyâ turmayup satılmakda

Bâkî Dîvânı, 444. Gazel, matla' beyti.

Şeh-levend-i feyz çıkmaz seyre tâ kim sâkiyâ

Bâde-i gül-rengi rahş-ı câme zin-pûş eylemez

Nedîm Dîvânı, 48. Gazel, 6. Beyit.

Köylüce la'lün anıcak bâde-i gül-reng içer

Câm içinde bilmezem mey mi ya kanı çeşmümün

Köylüce, Nazîre, MNÖM, CCXXXIV/8. Beyit.

Ey sâkî-i husrev-sıfat sun bâde-i gül-rengi sen

V'ey mutrib-i şîrîn-nefes tek durma debret çengi sen

Şeyhî, 138. Gazel, 1. Beyit.

Şeyhî'yi her bir kûr-dil bî-zevk ü hod bilir diril

Sâkî peyâpey muttasıl sun bâde-i gül-rengi sen

Şeyhî, 138. Gazel, 9. Beyit.

Def'eyle 'adûmı güzelüm kanını nûş it

Tut kim mey-i gül-reng içüp def'-i gam itdün

Mânî, 49. Gazel, 3. Beyit.

13) Hamrâ:

Xızr'a qısmet oldi olsun, çeşmé-yé âb-é beqâ,

Men de zovq-é bâde-yé hamrâni gözler gözlerim.

Dîvân-ı Nebâtî, s.35, beyt: 27.

Yâr ile huld-ı berîn oldı çü sahrâ bu gice
Aksun ırmağ oluben bâde-i hamrâ bu gice
CÇD, g. 202/1

İç kanımı kim cân ola maksuduna vâsil
Sayd etmege yârı mey-i hamrâya çekerler
Hayâlî, 126, 9.Gazel.

Degül ol zülf ü pîşâni vü ol ruh-sâr u leb misli
Şeb-i tire meh-i tâbân gül-i sûrî mey-i hamra
Ahmedî, 8/4.

Şerâb ile dem ü lahm olduk Emrî şöyle kim ölsek
Ten-i hâkî olur dürd ü dem-i sâfi mey-i hamrâ
Emrî, 26. Gazel, 5.beyit.

Bezm-i 'uşşâkuñ mey-i hamrâ iken hurmetlüsi
Emdük anı olduğıyçün la'lünñ nisbetlüsi
Emrî, 478. Mukatta', 1. Beyit.

Gonca-i lâ'lün safâsına senünñ pür-şevk olup
Bülbül olur Nazmî sâgar-ı mey-i hamrâyile
Nazmî, MNÖM, 824. Nazîre, makta' beyti.

Rûz-ı hicrân u şeb-i fürkatde la'lün yâdına
Komaduk elden mey-i hamrâyı bir gün bir gice
Üsküplü İshak Çelebi

Oldı câm-ı mey gibi sâfi-dil ü rûşen-zamîr

*Kim ki tuşdı pîr-i deyrün bâde-i hamrâsıma
Sehâbî, 334. Gazel, 3. Beyit.*

*Bir iki gün bu fenâ 'âlemi kılduñ çü makâm
Eyleme kendüñe 'îş-i mey-i hamrâyı harâm
Yakînî, 50. Gazel, 5. Beyit.*

*Rindüz ki geçmezüz mey-i hamrâdan el çeküp
Tâ almayınca sâkî-i devrân ayâgumuz
Yakînî, 69. Gazel, 3. Beyit.*

*Hayretî'yi yine bir cür'a ile mest itdi
Leb mi bu yâ mey-i hamrâ mı Memi Bâlîcigüm
Hayretî, 315. Gazel, 7. Beyit.*

*Toptolu iken sâgar-ı lâle mey-i hamrâ
Dürd içmeyenün derd ola yüregine mâ
Mesîhî, 16. Kasîde, 10. Beyit.*

*Bezm içre sürâhi gibi kan ağladuğum bu
Sâkî lebünge kan yağı oldu mey-i hamrâ
Bâkî Dîvânı, 5. Gazel, 5. Beyit.*

*Mürde-i derd ü gama cânlar bağışlar cür'ası
Sâkıyâ bi'llâh mey-i hamrâ dem-i 'Îsâ mîdur
Bâkî Dîvânı, 120. Gazel, 3. Beyit.*

*Bir nefes hem-dem olup def-'i melâl eyleyecek
Bulmadum dünyede câm-ı mey-i hamrâdan yig*

Bâkî Dîvânı, 261. Gazel 4. Beyit.

*Halka-i zülfünde dil pâ-beste-i sevdâ geçer
Sâgar-ı la'lüñle cân mest-i mey-i hamrâ geçer*

Nev'î, 143. Gazel, Matla' beyti.

*Nice kan yutmayayın tîrûn ucından cânâ
Sîne gırbâle dönüpdür mey-i hamrâ tutmaz*

Nev'î, 173. Gazel, 2. Beyit.

*Kana döndürdi emüp la'l-i lebin cânânun
Sora sora kızılı cıkdı mey-i hamrânun*

Nev'î, 272. Gazel. Matla' beyti.

*Hezâr nâz ile geldi oturdu yanumda
Elinde sâgar-ı zerrîn tolu mey-i hamrâ*

Amrî, V. Gazel 3. Beyit.

*Subha dek sûz-ile yanar şem'-i bezm-ârâ baña
Kanlar aglar dem-be-dem cân-ı mey-i hamrâ baña*

Riyâzî, 301. Gazel, matla' beyti.

*İç kanımı kim cân ola maksuduna vâsıl
Sayd etmege yârı mey-i hamrâya çekerler*

Hayâlî, 9. Gazel,3. Beyit.

*Derd ü gamdır yedigim ni'met-i dünyâ yerine
Hûn-ı dil nûş ederin bâde-i hamrâ yerine*

Hayâlî, 57. Gazel, Matla' beyti.

Şerâb ile dem ü lahm olduk Emrî şöyle kim ölsek
Ten-i hâkî olur dürd ü dem-i sâfi mey-i hamrâ
Emrî, 26. Gazel, 5. Beyit.

Gûşe-i meyhânelerde câm-ı lâ'lüh şevkine
Bâde-i hamrâya düşmişdür nice âvâreler
Şem'î, Nazîre-yi Şem'î, 3. Beyit.

Câmiyâ hayrân olursun lebleri esrârına
Mest iden her dem seni ol bâde-i hamrâ gibi
Câmî, Nazîre-yi Câmî, 5. Beyit.

Hattunla lebüñ ikisini Kâtibî her dem
Şevk ile çemen içre içer bâde-i hamrâ
Kâtibî, Nazîre-yi Kâtibî, 7. Beyit.

Rûz-ı hicrân u şeb-i fürkatde la'lün yâdına
Komaduk elden mey-i hamrâyı bir gün bir gice
İshak, 241. Gazel, 4. Beyit.

Bir iki gün bu fenâ 'âlemi kılduñ çü makâm
Eyleme kendüñe 'îş-i mey-i hamrâyı harâm
Yakînî, 3 nolu musammatın 3. Bendinin, 3. Beyti.

Sâ'id-i sâkîde câm-ı bâde-i hamrâya bak
Gülşen-i şâdî vü 'işretde açılmış gül budur
Yakînî, 54. Gazel, 3. Beyit.

Sensüzün mey sohbeti bana harâm olsun müdâm

Zehr-i hicrûnle sararmak hamr-ı hamrâdan lezîz

Enverî, 34. Gazel, 2. Beyit.

Derd ü gamdır yedigim ni' met-i dünyâ yerine

Hûn-ı dîl nûş ederin bâde-i hamrâ yerine

Hayâlî, 371/57. Gazel, matla beyti.

Bâde-i hamrâ ile çeng ü neye virdi 'amel

Tevbe-vü-zühd ü salâhı eyledi bi-kâr gül

Necatî Beg Divanı, 15. Kasîde, 9. Beyit.

Görne bâd-ı nazarda bâde-i hamrâyı destüñde

Sanur gül deste içinde sâkiyâ rengîm şakâyıkdur

Nazmî 1523. Gazel 4. Beyit.

Ki varup kûşe-i meyhânede me'vâ turalum

Gül gibi elde gehî bâde-i hamrâ tutalım

Remzî, Nazîre-yi Remzî, 5. Beyit.

Fasl-ı güldür varalum bâde-i hamrâ içelüm

Seyr-i bustân kılalum câm-ı musaffâ içelüm

Ayânî, Nazîre-yi Eyânî, 5. Beyit.

Câmiyâ hayrân olursun lebleri esrârına

Mest iden her dem seni ol bâde-i hamrâ gibi

Câmî, Nazîre-yi Câmî, 5. Beyit.

Kadehde bâde-i hamrâyı seyr iden 'ârif

Habâb-ı kemterini sanma nüh kıbâba virür

Sehâbî, 69. Gazel, 4. Beyit.

*Hattunla lebün ikisini Kâtibî her dem
Şevk ile çemen içre içer bâde-i hamrâ*

Kâtibî, Nazîre-yi Kâtibî. 7. Beyit.

*Şafak içre göricek ke's-i hilâli kıldum
Hırka-i ezrakumı bâde-i hamrâya girev*

Sehâbî, 320. Gazel, 3. Beyit.

*Oldı câm-ı mey gibi sâfi-dil ü rûşen-zamîr
Kim ki tuşdı pîr-i deyrün bâde-i hamrâsına*

Sehâbî, 334. Gazel 3. Beyit.

*Yâr ile huld-ı berîn oldı çü sahrâ bu gice
Aksun ırmağ oluben bâde-i hamrâ bu gice*

CÇD, 202. Gazel, Matla' beyti.

*Niçe bir âyine-i câm ile hod-bîn olalum
Niçe bir bâde-i hamrâ gibi rengîn olalum*

Hayretî, 13. Terci'-i bend, 6. Bend.

*Sâki bize bu subh sabûhu sunuvir kim
Biz yüz yumazuz olmayıcak bâde-i hamrâ*

Mesîhî, 16. Kasîde, 15. Beyit.

*Meyhânelere küp düşer iken yine sôfi
Mescidde varub bâde-i hamrâyı kımarlar*

Necatî Beg Divanı, 155. Gazel, 7. Beyit.

Hâlet-i 'aşk iledür âdeme nürâniyyet
Reng-i rûy-ı kadehi bâde-i hamrâdan bil
 Bâkî Dîvânı, 299. Gazel, 2. Beyit.

Sâkıyâ cür'a-i câm-i leb-i cân-bahşuñı sun
Çekmesün ehl-i safa bâde-i hamrâ gamını
 Bâkî Dîvânı, 506. Gazel, 2. Beyit.

Hamdü li'llâh leb-i mey-gûn ile sâkîlerümüz
Bize çekdürmediler bâde-i hamrâ gamını
 Nevî, 530. Gazel, 3. Beyit.

Ayakda kalıptır işi hergiz başa varmaz
Asrında senin teobe elinden mey-i hamrâ
 Necâtî Beg Dîvânı, s.50, 6. Beyit.

14) Hınâ rengi:

Revgan-ı gülle degil nûr-ı çerâg-ı yâkût
Bâde-i reng-i hınâ tutmaz ayag-ı yâkut
 Gâlib, 24. Gazel, atla' beyti.

15) Kamış rengi:

هست سماع چنگ نی هست شراب رنگ نی
 صد قدح است بر قدح آنک قدح چشید نی

Semâ' var, çeng var, ney var, kamış rengi şarap da var,
Yüzlerce kadeh şarap varken, tadan var mı? Belli değil.

Bir Demet Gül, (2/83)

16) Kırmızı:

در دل صفت کوثر جویی ز می احمر
دل پر شده از دلبر یا رب که چه جوی است این

Gönül deresinde keoser gibi revan kırmızı şarap,

Gönül dilberle doldu, bu nasıl bir dere Tanrım?

Bir Demet Gül, (145)

17) La'l renkli:

خنک آن دم که بیاری سوی من باده لعل
بدرخشد ز شرارش رخ همچون زر من

La'l renkli şarap sunduğun zaman, bana en mutlu andır,

Gönlüme attığı kıvılcımla parlar altın sarısı yüziüm benim.

Bir Demet Gül, 160)

ساقی، به من آور آن می لعل
کافکند سخن در آتشم نعل

Sâkî, o lâl renkli şarabımdan getir bana,

Çünkü söz ateşe nal attı, büyü yaptı bana

Leylâ İle Mecnun, s.67. 1. Beyit.

Gönül kim hûn olubdur bir herîf-i bâde-peymâdan

Surâhîdür ki tolmışdur mey-i la'l-i musaffâdan

CÇD, k. 22/29

Şehün yâdına nûş eyle mey-i la'li k'anun yâdı

Ki ide gül bigi handân cânunı, gönlünü hurrem

Ahmedî, LXII/13

*Gûş it nağam-ı cûdı vü nûş it mey-i la'li
Takdîr çü ayruhsı olamaz bu ne gamdur
Ahmedî, 264/6.*

*Mey-i la'lîn tolu zerrîn kadehi sâkînün
Emriyâ bâg-ı safânun gül ü nesrîni-durur
Emrî, 136. Gazel, 5. Beyit.*

*İy civân pîr-i mugândan yine himmet alalum.
Mey-i l'al adına iksîr-i saadet alalum
'Ömrî, Nazîryi 'Ömrî, 3. Beyit.*

*Mest olup müftî-i çeşmün mey-i la'lüle geçer
Sadr-ı mihrâba imâm olmaga bilmez edebi
Fasîhî, Nazîre-yi Fasîhî, 7. Beyit.*

*Hatt-ı lebi kazınsa müveccehdür ol mehün
Komaz Gubârî cânda mey-i la'l-i Sun'iyâ
Sun'î, 1. Gazel, makta' beyti.*

*Câna safâ tabî'ata her dem cilâ virür
Cevher degül mi câm-ı mey-i la'l Nazmîyâ
Nazmî, 536 Gazel, 5. Beyit.*

*Gönül kim hûn olubdur bir harîf-i bâde-peymâdan
Surâhîdür ki tolmuşdur mey-i la'l-i musaffâdan
CÇD. 22. Kasîde, 29. Beyit.*

Mey-i la'l âdeme ziyân itmez

Belki ser-mâye-i saâdet olur

Bâkî Dîvânı, 93. Gazel, 6. Beyit.

Şeker hâdâm u bûrekler öninde her sipâhînün

Tenakkul edüp içerler mey-i la'lîni sâgardan

MNÖM, Nazîre-yi Ömer, XCV, 17. Beyit.

Başa zehrâb-ı hicrânın virür gayra mey-i la'lin

O kâfir beççeden ben çekdiğim bir müslimân çekmez

Nevres, 49. Gazel, 4. Beyit.

Câna safâ tabî'ata her dem cilâ virür

Cevher degül mi câm-ı mey-i la'l Nazmiyâ

Nazmî, 61. Gazel, 5. Beyit.

Kıbkızıl kandur dem-â-dem bâde-i la'lüñ gibi

Leblerün 'aksiyle çeşmüm şöyle itdi imtizâc

Selman, Nazîre-yi Selman 4. Beyit.

Şafakdan itdi meh-i nev çün âşikâr kadeh

Sun imdi bâde-i la'l ile zer-nigâr kadeh

Cafer, Nazîre-yi Ca'fer, matla' beyti.

Ne dem ki bâde-i la'linle dil leb-â-lebdir

Habâb neş'e-i sahbâya teng-meşrebdir

Nevî, 88. Gazel, matla' beyti.

Bâde-i la'lin gören sahbâya çekmez ihtiyâc

Seyr iden rûyın meh-i garrâya çekmez ihtiyâc

Vahyî, 25. Gazel, matla' beyti.

18) Lâ'lfâm:

Getir sâqî méy-é gülgûn, bu bezmi bir bahâr éyle.

O câm-é la'lfâm ile bu xâmi bir xumâr éyle.

Dîvân-ı Nebâtî, s. 135, beyt 1.

Yek-reng yâr var ise 'âlemde ey gönül

Sâkî-i gül-'izâr ü mey-i lâl-fâm ola

Necatî Beg Divanı, 22. Gazel, 5. Beyit.

19) Lâ '1-gûn:

Olmadı bâzgûn kadeh-i sernigûnumuz

Hûnâb-ı hasret oldu mey-i la'1-gûnumuz

Nâil-i Kadîm, 1. Müseddes, 1. Bend, 1. beyit.

20) Lâlegûn:

Felek işretgehim mey sâgarımdır ey şafak sen hem

Dökülmüş şâm-ı ayşında şarâb-ı lâle gûnumsun

Hayâlî, 312, 29. Gazel.

Her geh dökülse câm-ı meye lâle-gûn şarâb

Virür fenâ nişânesini anda her habâb

Sehâbî, 32. Gazel, matla' beyti.

Destümde lâle-gûn mey ile vakt-i subh-dem

Geçdüm sabûhî eyleyürek lâle-zârdan

Sun'î, 1. Kasîde, 12. Beyit.

*Bâde-peymâ 'âşikam ser-menzilüm mey-hânedür
Kanlu yaşum lâle-gûn mey gözlerüm peymânedür
Sehâbî, 116. Gazel, matla' beyti.*

*Lâle-gûn mey sensüz iy gül-ruh kızıl kandur baña
Bezm-gâh-ı kasr-ı 'ışret Beytü'l-ahzân'dur baña
Celîlî, Nazîre-yi Celîlî, matla' beyti.*

21) Lâlereng:

نصفی به نوای چنگ بر گیر
ساقی ، می لاله رنگ بر گیر

*Sâkî kalk, lâle renkli şarap getir bana,
Çeng nağmesi eşliğinde kadeh ver bana.
Leylâ İle Mecnun, s.70. 8. Beyit.*

*Yâr-ıla lâle-reng mey it nûş gül bigi
Virme yile bu 'ömri ki olur bekâsı az
Ahmedî, 297/7.*

*Mey-i lâle-reng elde meclis müheyyâ
Ne hâcet zamân-ı gül ü gül-sitâne
Bâkî Dîvânı, 406. Gazel 3. Beyit.*

22) Nar kırmızısı:

ساقی ز خمِ شرابخانه
پیش آر می چو ناردانه

*Ey sâkî, mahzendeki şarap küpünden,
Nar kırmızı şarap getir kavdaki küpten.*

Leylâ İle Mecnun, s.68. 6. Beyit.

23) Narçiçeği renkli:

ساقیء فرخ رخ من جام چو گلنار بده

بهر من ار می ندهی، بهر دل یار بده

Ey kutsal yüzlü sâkî, narçiçeği renkli şaraptan ver,

Bana vermek istemiyorsan, yârimin hatırı için ver.

Bir Demet Gül, (187)

24) Reyhanî:

Bâg-ıla gül-zârı çünkim eyledi âbâd bâd

Bâde-i reyhânî eyle nûş her-çi bâde bâd

Ahmedî, II/6.

Sâkiyâ ol rengi sungıl kim gül-istân devridür

Bâde-i reyhânî yü nesrîn ü reyhân devridür

Ahmedî, 192/1.

25) Sefîd:

Yârın lebinde sanmañ olupdur 'arak bedîd

Nûş itmege yaşumdan alupdur mey-i sefîd

Emrî, 49 nolu mukatta'

Bir kâse nûş eder sanasm pür mey-i sefîd

Gâhî ki yâd eder dil-i ayyâş gerdenin

Nâilî-i Kadîm, 212. Gazel, 3. Beyit.

26) Surh:

'İzzet dilersen ç mey-i surhı Mesîhî kim
Kan yutmayınca bulmadı hîç i'tibâr la'l
Mesîhî, 143. Gazel, 8. Beyit.

Mey-i sürh ile pür kılmış kabâgın şehr-i şa'bânda
Anuñçün çeşümümi habs eyledüm deoetlu sultânum
Zâtî, 916. Gazel, 2. Beyit.

Gonca midır sebz-gûn berk içre yâ almış ele
Bâde-i surh ile pür bir sâgar-ı pîrûze gül
Nefî, 72. Gazel, 3. Beyit.

27) Sürhâb:

Bâdeden zâl-i hured düşse 'aceb mi ayaga
Rüstem-i Zâl'i ayakdan düşürür sürh-âb-ı mey
Şehâbî, 418. Gazel, 2. Beyit.

28) Yâkûtreng:

Korkusuz başdur ki tutar sâgar-ı yâkût-ı nâb
Oluban mey-gûn lebün yâdına 'işret-sâz gül
CÇD, k. 32/17

Şol mey-i yâkût-renge müşterîdür ehl-i zevk,
Cevhere sarrâf olan elbette eyler i'tibâr.
Revânî, 33. Kasîde, 12. Beyit.

Ne-durur la'l ü yâkût-ı revân mey
Ne-durur kuvvet ü kût-ı revân mey
Ahmedî, 706/1.

Şevk-i lâ'lüñle kıyar cânına cânâ
Mey-i yâkût-ı revân Ademi bî-bâk eyler
 Nazmî, 2177. Nazîre, 5. Beyit.

Mey-i yâkût ile gel cânı ferah-nâk idelüm
Bezmümüz bir meh ile gayret-i eflâk idelüm
 Mesîhî NM, 703, matla' beyti.

Mey-i yâkûtı kend' özüñe kuvvet
Bilürsin hod cihânun yok karârı
 Sultan Cem, Nazîre-yi Cem, 3. Beyit.

Merhabâ ey câm-ı mînâ-yı mey-i yâkût-reng
Devri gelsin senden öğrensın sipihr-i bî-direng
 Nef'î, Sâkî-nâme, 1. Bend, matla' beyti.

Câm-ı zerrîn ü mey-i yâkût-rengi neylesün
Şol gedâlar kim şafak bâde güneş peymânedür
 Necatî Beg Divanı, 118. Gazel, 4. Beyit.

Nûş kıl zerrîn-kadehden bâde-i yâkût-reng
Kim bulıtdur gûher-efşân u hevâdur müşg-bâr
 Ahmedî, (XXV/59)

La'l-i lebler bâde-i yâkûtı ister gördiler
Rindler la'l-i şirişk-i çeşmi harca sürdiler
 Emrî, 99 nolu mukatta'

Tarama sırasında tespit edebildiğimiz iki altmış yedi beyitte kullanılan renklerin istatistiği:

1) Ahmer sıfatı 12 kez	2) Akik rengi 2 kez
3) Al sıfatı 7 kez	4) Altın rengi sıfatı 1 kez
5) Asfar sıfatı 3 kez	6) Benefşe rengi 1 kez
7) Erguvan rengi 25 kez	8) Gülçehre 3 kez
9) Gülfâm 24 kez	10) Gülgûn 49 kez
11) Gülnâr rengi 1 kez	12) Gülrengi 36 kez
13) Hamrâ sıfatı 50 kez	14) Hınâ rengi 1 kez
15) Kamış rengi 1 kez	16) Kırmızı 1 kez
17) La'l rengi 20 kez	18) La'1-fâm 2 kez
19) La'1-gûn 1 kez	17) La'1 rengi 20 kez
18) La'1-fâm 2 kez	19) La'1-gûn 1 kez
20) lâlegûn 4 kez	21) Lâlerengi 4 kez
22) Nar kırmızısı 1 kez	23) Narçiçeği rengi 1 kez
24) Reyhanî 2 kez	25) Sefîd 2 kez
26) Surh üç kez	27) Sürhâb 1 kez
28) Yâkût rengi 10 kez.	

KAYNAKÇA

Adnî Dîvânı, Osman Kufacı, İstanbul 2006.

Âhî Dîvânı, Hazırlayan: Prof. Dr. Mustafa Kaçalın, Kültür Bakanlığı Yay., Ank. 1994.

Ahmed Paşa Divanı (nşr. A. Nihat Tarlan), İstanbul 1966.

Ahmedî Dîvânı, Akdoğan, Yaşar. "Ahmedi Dîvânı ve dil hususiyetleri: gramer, sentaks, sözlük." Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1979.

Amrî, Divan, Hazırlayan: Mehmed Çavuşoğlu, İstanbul 1979.

Aşkî Divanı inceleme-metin, Nurcan Boşdurmaz, İstanbul 2000.

- Avnî [1432-1481], *Dîvân-ı Sultân Muhammed rahimehullâh*, <eş'âr> Millet Ktp. Ali Emiri Edebiyat Kit. 305. Süleymaniye Ktp. Mikrofilm Arşivi 1654. Hazırlayan: Mustafa S. Kaçalın.
- Bâkî Dîvânı*, Dr. Sabahattin Küçük, Türk Dil Kurumu yayınları: 601, Ankara 1994.
- Behiştî Dîvânı*, Dr. Yaşar Aydemir, Ankara 2000.
- Dîvân-ı Yahyâ* (Şeyhülislâm), Hazırlayanlar: Süleyman Nazîf, Cenâb Şahâbeddîn, İsmâil Hakkı, Mahmud Kemal, Osman Kemal, İstanbul 1334.
- Emrî Dîvânı*, M. A. Yektâ Saraç, 2003.
- Fuzûlî, *Dîvân*, Hazırlayan, Sadeleştiren, Manzum Çeviren: Mehmet Kanar, İstanbul 2015.
- Gelibolulu Sun'î Dîvânı*, Hazırlayan: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Yakar, Gaziantep 2009
- Halûk İpekten, *Büyük Türk Klâsikleri*, İstanbul 1986.
- Hayâlî Bey Divanı*, Ali Nihat Tarlan, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1945.
- Hayretî, Dîvan*, Tenkidli Basım, Hazırlayanlar: Dr. Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, İstanbul 1981.
- Hüdâyî, *Dîvân-ı İlâhiyyât*, Kemaleddin Şenocak ve Ziver Tezeren, (İstanbul 1970, 1986).
- Karamanlı Nizâmî, *Haluk İpekten, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*, Ankara 1974.
- Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Gelibolulu 'Âlî, Hazırlayan: Mustafa İsen, Ankara 1994.
- Mânî, *Dîvânı ve Şehrengîzi*, Doç. Dr. Şener Demirel, 2011.
- Mecmü-atü'n-nezâir*, Ömer b. Mezîd, Haz. Mustafa Canpolat, Ankara 1982.
- Mesihî Divanı*, Mine Mengi, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1995.

- Mevlânâ Celâleddîn Muhammed-i Rûmî'den Bir Demet Gül (Dîvân-ı Kebîr'den seçme 303 gazel)*, Seçen ve Çeviren: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul 2015.
- Nâilî-i Kadîm Divânı*: Edisyon Kritik (haz. Halûk İpekten), İstanbul 1970.
- Nâşid Divanı*, Lütfü Alıcı (doktora tezi, 1998).
- Necâtî Beg Dîvânı*, Hazırlayan: Prof Dr. Ali Nihat Tarlan, Ankara 1992.
- Nedim Divanı* (haz. Abdülbaki Gölpınarlı), İstanbul 1951.
- Nef'î ve Sihâm-ı Kazâ'sı* (haz. Saffet Sıtkı), İstanbul 1943.
- Nesîmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*, Hüseyin Ayan, Ankara 2002.
- Nev'î, Divan* (haz. Mertol Tulum - M. Ali Tanyeri), İstanbul 1977.
- Nevores-i Kadim Divanı ve İndeks*, Şerife Yağcı, (yüksek lisans tezi, 1993).
- Nizâmî-yi Gencevî, Leylâ İle Mecnun*, Farsça'dan Çeviren: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul 2013.
- Revânî Dîvânı*, Hazırlayan: Ziya Avşar, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü,
- Rûhu'l-Mesnevî (Şerhu'l-Mesnevî)*. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Meşnevî'sinin ilk 738 beytinin şerhidir (I-II, İstanbul 1285, 1287).
- Sehâbî Dîvânı*, Metn-Çeviriyazılı Metn, Cemal Bayak, Turuz-Tebriz 2013.
- Şeyh Galib Dîvânı* (haz. M. Muhsin Kalkışım), Ankara 1994.
- Şeyhî Divanı: İnceleme-Metin-Dizin* (haz. Halit Biltekin, doktora tezi, 2003).
- Usûlî Divanı* (haz. Mustafa İsen), Ankara 1990.
- Vahyî Divanı ve İncelenmesi* (doktora tezi, 2004).
- Yahyâ Bey, Dîvan, Tenkidli Basım*, Hazırlayan: Dr. Mehmed Çavuşoğlu, İstanbul 1977.
- Yakînî Dîvânı, İnceleme-Metin ve Çeviri-Açıklamalar-Sözlük*, Ömer Zülfe, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2009.
- Zatî Divanı* (haz. Ali Nihad Tarlan), İstanbul 1967. II. Cilt: 1970, III. Cilt: Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, İstanbul 1987